

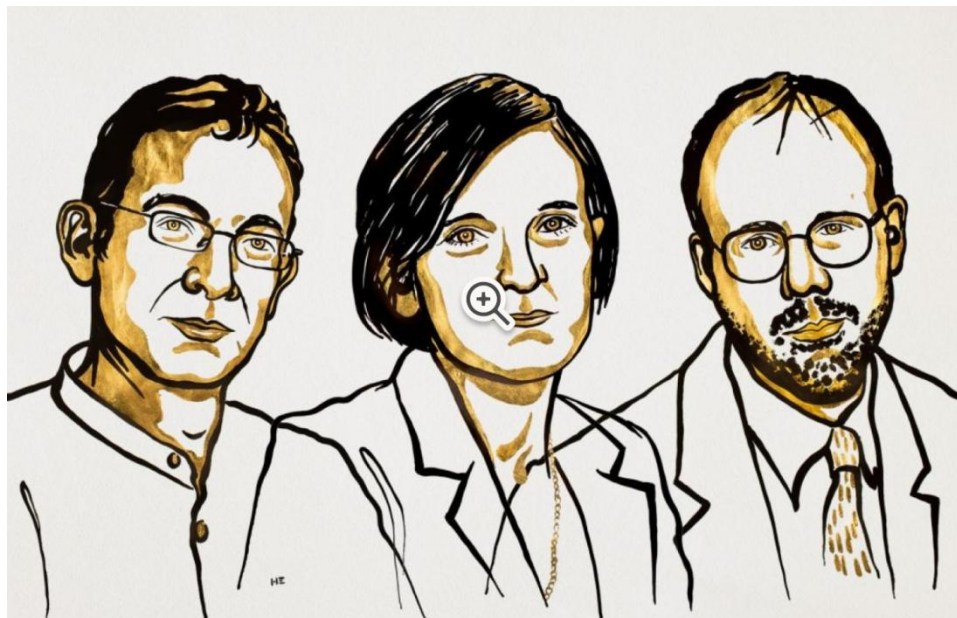
Laureaci Nagrody Banku Szwecji im. Alfreda Nobla w dziedzinie ekonomii w 2019 roku

Lena Grzesiak

Wydział Zarządzania
Uniwersytet Łódzki

W roku 2019 ta prestiżowa Nagroda została przyznana trojgu ekonomistom: Abhijitowi Banerjee i Esther Duflo, afiliowanych w momencie przyznania Nagrody w Massachusetts Institute of Technology oraz Michaelowi Kremerowi, afiliowanego w Harvard University [Press release].

Laureatów można uznać za wyjątkowych z wielu względów. Po pierwsze: Esther Duflo jest żoną Abhijity Banerjee, co czyni ich pierwszym nagrodzonym ekonomicznym małżeństwem. Po drugie: Esther Duflo jest też drugą kobietą w historii Nobla z ekonomii (pierwszą była Elinor Ostrom w 2009) i jednocześnie najmłodszym laureatem tej nagrody (rocznik 1972). Komisja Noblowska przyznała Nagrodę „za eksperymentalne podejście do łagodzenia światowego ubóstwa” [<https://www.nobelprize.org/all-2019-nobel-prizes/>]. Jak tłumaczy w komunikacie, wyniki ich badań „pomogły w zmniejszeniu globalnego ubóstwa i mają ogromny potencjał do dalszej poprawy życia najbardziej zubożałych ludzi na świecie” [Press release]. Nobliści zajmują się ekonomią rozwoju, wyjaśniają m.in. dlaczego poszczególne kraje rozwijają się w różnym tempie. Ekonomię rozwoju Komisja Noblowska nazwała „kwitnącą dziedziną badań” [Press release].

<https://www.nobelprize.org/all-2019-nobel-prizes/> [dostęp: 17.12.2019].

Komisja Noblowska doceniła ich wkład w walkę z ubóstwem. Bezpośrednim wynikiem jednego z ich badań było m.in. skorzystanie ponad pięciu milionów indyjskich dzieci z programów korepetycji w szkołach, wysokie dotacje na prewencyjną opiekę zdrowotną wprowadzone w wielu krajach. W oświadczeniu prasowym Komisja stwierdziła, że „tego-roczni laureaci wprowadzili nowe podejście, jeśli chodzi o uzyskanie wiarygodnych odpowiedzi dotyczących najlepszych sposobów walki z globalnym ubóstwem” oraz że „praca ekonomistów pokazała, w jaki sposób można rozwiązać problem ubóstwa, zadając bardziej precyzyjne pytania dotyczące edukacji i opieki zdrowotnej” [Press release].

Badania prowadzone przez Noblistów znacznie poprawiły zdolność do walki z globalnym ubóstwem. Tegoroczni Laureaci wprowadzili nowe podejście do uzyskiwania wiarygodnych odpowiedzi na temat najlepszych sposobów walki z globalnym ubóstwem. Ich eksperymentalne metody badawcze obecnie całkowicie dominują w ekonomii rozwoju. Nagrodzeni laureaci opracowali podejście pozwalające problem biedy podzielić na węższe zagadnienia, dotyczące np. zdrowia czy edukacji. Zastosowanie odpowiednich narzędzi wobec tych węższych obszarów jest najbardziej efektywne [Press release].

Press release, The Prize in Economic Sciences 2019. NobelPrize.org. Nobel Media AB 2019. Thu. 19 Dec 2019 <https://www.nobelprize.org/prizes/economic-sciences/2019/press-release/> [dostęp 17.12.2019].

<https://www.nobelprize.org/all-2019-nobel-prizes/> [dostęp 17.12.2019].

SYTUACJA GOSPODARCZA W POLSCE PO III KWARTALE 2019 R.

**Edyta Karpowicz, Magda Witecka,
Maciej Jabłoński**

Studenckie Koło Naukowe Analiz i Prognozowania
Gospodarczego 4FUTURE

Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny
Uniwersytet Łódzki

Wrost gospodarczy

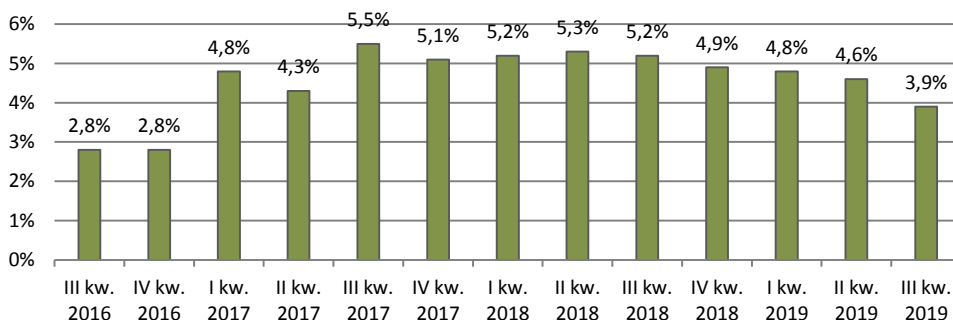
Na podstawie danych GUS, produkt krajowy brutto (PKB) niewyrównany sezonowo w III kwartale 2019 r. był realnie wyższy o 3,9% rok do roku, wobec 5,2% w analogicznym kwartale 2018 r. (w cenach stałych średniorocznych roku poprzedniego). To mniej niż w II kwartale, kiedy PKB wzrósł o 4,6%. Natomiast po uwzględnieniu sezonowości PKB wzrósł o 4,1% r/r.

W III kwartale 2019 głównym czynnikiem, który składał się na wzrost gospodarczy był popyt krajowy. Wzrósł on bowiem o 3,3% w skali całego roku. Jednakże był on niższy od popytu notowanego w II kwartale 2019r., kiedy

wzrósł o 4,6%. Wpłynął na to niższy niż w II kwartale 2019 r. wzrost akumulacji brutto, który wyniósł 0,4% (wobec 7,1% w II kwartale 2019 r.). Pomimo spowolnienia wzrostu gospodarczego głównym motorem pozostało spożycie ogółem, które wzrosło o 4,0%, w podobnym tempie jak w II kwartale 2019 r. Spożycie publiczne wzrosło o 4,7% (wobec +3,1% w II kw.2019 r.). Konsumpcja gospodarstw domowych wzrosła o 3,9%. Wynik okazał się gorszy o 0,5 % w stosunku do kwartału poprzedniego.

PKB (wyrównany sezonowo) wzrósł jedynie o 0,4% w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego, a w stosunku do poprzedniego kwartału zmalał o 0,1%.

Pozytywnym czynnikiem wpływającym na tempo wzrostu gospodarczego okazał się dodatni bilans handlowy, na który złożył się wzrost eksportu (w ujęciu niewyrównanym sezonowo) o 5% (wobec 3,2% wzrostu w II kw. 2019 r.) oraz wzrost importu o 3,9% (wobec 3,1%

Wykres 1. Dynamika PKB niewyrównanego sezonowo (r/r)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

wzrostu w II kw.2019 r.). Eksport netto dodał aż 0.8 pp do wzrostu gospodarczego. Istotnym wpływem na dodatni wkład eksportu netto do PKB jest okres spowolnienia w Niemczech, polskie tanie produkty dobrze sprzedają się za granicą.

Negatywnym wpływem na kształtowanie się dynamiki PKB jest spowolnienie tempa wzrostu inwestycji. Tempo wzrostu nakładów brutto na środki trwałe było słabsze niż w II kwartale 2019r.i wynosiło 4,7% (wobec 9,1%).

Istotnym odnotowania jest również zwiększający się poziom wskaźnika inflacji, który w ujęciu rocznym w listopadzie wyniósł 2,6% (wobec 2,5% r/r w październiku). W stosunku do poprzedniego miesiąca ceny towarów i usług konsumpcyjnych wzrosły o 0,1% w listopadzie. Najszybciej drożącą kategorią produktów była żywność i napoje bezalkoholowe ze wzrostem o 6,5% r/r.

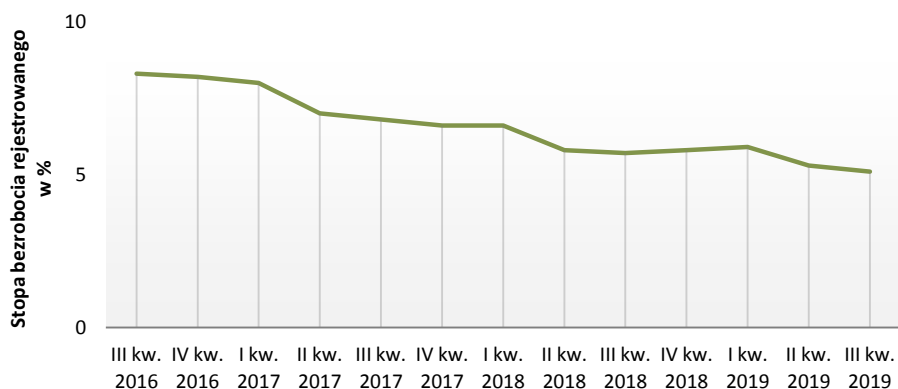
Rynek pracy

Stopa bezrobocia rejestrowanego, mierzona na podstawie jej stanu w końcu okresu wyniosła 5,1% i spadła w stosun-

ku do poprzedniego okresu o 0,2 pp., natomiast w stosunku do poprzedniego roku spadła o 0,6 pp. Oznacza to, iż mamy w Polsce obecnie rynek pracowników i większym problemem jest znalezienie pracowników, niż pracy. Dowodem na to jest np. fakt, iż na rynku pracy pojawiło się 85,1 tysięcy ofert i był to wynik wyższy o 1,2 tysiąca niż w okresie poprzedzającym. Natomiast, w stosunku do poprzedniego roku, liczba ofert w III kwartale spadła o 12,9 tys., co może sugerować, iż spowolnienie, które pojawia się w gospodarce krajowej przekłada się na zapotrzebowanie na pracę.

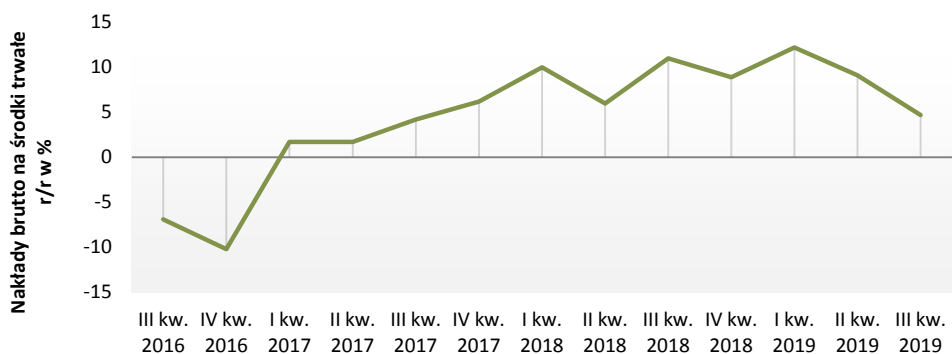
Stopa bezrobocia mierzona za pomocą Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) wyniosła 3.2% co jest rekordowo niskim wynikiem. Poziom tej miary spadł o 0,7 pp. w porównaniu do poprzedniego okresu i o 0,4 pp. w porównaniu do poprzedniego okresu.

Badanie w rozbiciu na płeć wykazuje nieznaczną zmianę wskaźnika dla mężczyzn (spadek z 3,4% do 3,2%) i znaczącą zmianą dla kobiet (bezrobocie w tej grupie spadło z 4,6% do 3,3%) w porównaniu do poprzedniego okresu. Natomiast

Wykres 2. Stopa bezrobocia, stan na koniec kwartału

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres 3. Dynamika zmian inwestycji (r/r)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

patrząc na sytuację w porównaniu do III kwartału 2018 r. to poziom tej stopy spadł dla mężczyzn o 0,8 pp., natomiast dla kobiet o 0,4 pp.

W rozbięciu na aktywność ekonomiczną ludzi zamieszkujących wieś lub miasta, stopa bezrobocia BAEL wyniosła dla mieszkańców wsi 3,5%, natomiast dla mieszkańców miast 3,0%. W porównaniu do poprzedniego okresu oznaczało to, że bezrobocie mierzone tą miarą spadło na wsiach o 0,8 pp., natomiast w miastach o 0,7 pp.

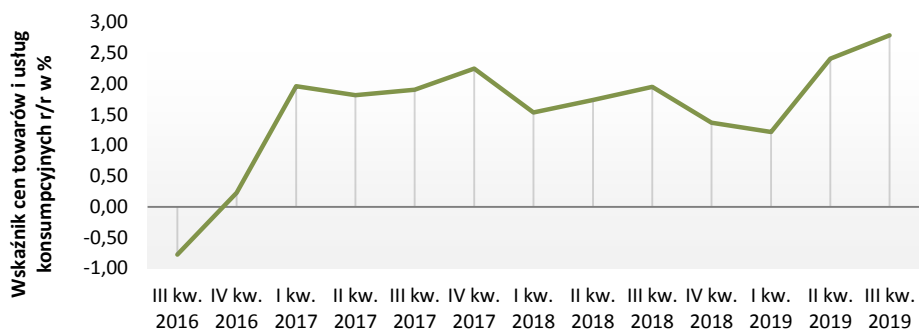
Z tego opisu wyłania się obraz dobrej kondycji krajowego rynku pracy. Bezrobocie, mimo słabych nastrojów przedsiębiorców i kondycji globalnej gospodarki, ciągle jest bardzo niskie, a pracownicy mogą stawiać warunki pracodawcom. Dowodem na to jest fakt, że przeciętne wynagrodzenie w gospodarce wyniosło 4931,59 zł, i jest o 7,7 proc. wyższe w porównaniu do tego samego okresu zeszłego roku.

Inwestycje

Na podstawie szybkiego szacunku Głównego Urzędu Statystycznego dla III kwartału 2019 roku, nakłady brutto na środki

trwałe wzrosły o 4,1% w porównaniu z analogicznym okresem 2018 roku (nie-wyrównane sezonowo). Jest to wynik wskazujący na spowolnienie w gospodarce – w poprzednim kwartale nakłady brutto na środki trwałe wzrosły o 9,1% r/r. Na taki poziom inwestycji miały wpływ hamujące inwestycje sektora publicznego – ma to związek z kończeniem prac dofinansowanych środkami pozyskanymi z Unii Europejskiej oraz ze spadkiem inwestycji samorządów, które mają zmniejszony budżet ze względu na zmiany w podatkach. Innym czynnikiem takiego wyniku są inwestycje prywatne, które są powiązane z niepewnością przedsiębiorców spowodowaną gorszą koniunkturą w innych krajach (np. Niemczech) oraz poprzez zmiany w prawie, przez co przedsiębiorcy ostrożnie planują swoje inwestycje.

Spadek inwestycji wskazuje na to, że zaczynają się sprawdzać odnotowane wcześniej niepokoje przedsiębiorców. Dla przypomnienia, według raportu NBP zainteresowanie przedsiębiorców inwestowaniem jest najniższe od 2013 roku. Oznacza to, że mimo tego, że były to wyłącznie nastroje, to (niestety dla polskiej gospodarki) zaczynają się one sprawdzać.

Wykres 4. Dynamika wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych r/r w %
 Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Dodatkowo, jak było to wcześniej wspomniane, zanotowany spadek w sektorze publicznym, a dokładniej w sferze inwestycji samorządów spowodowany jest nowymi regulacjami w związku ze zmianą podatku PIT – który z 18% został obniżony na 17%. Przez zmianę tego podatku, do budżetu samorządów wpływa mniej pieniędzy, co jest skutkiem mniejszych wydatków samorządów.

Wynik inwestycji dla III kwartału ma w dalszym ciągu mniejszy wpływ na wzrost PKB od konsumpcji prywatnej (w tym kwartale dokładnie dla spożycia prywatnego wkład w PKB wyniósł 2,2 pp., a inwestycje miały wkład w postaci 0,8 pp).

Inflacja

Bazując na danych przedstawionych w szybkim szacunku Głównego Urzędu Statystycznego oraz na danych Narodowego Banku Polskiego, wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych w III kwartale 2019 roku wzrósł o 2,8% względem analogicznego okresu roku poprzedniego. Oznacza to, że w wspomnianym kwartale wartość wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych

przekroczyła cel inflacyjny – który (dla przypomnienia) pozwala na wzrost wskaźnika CPI o 2,5% r/r. Pomimo tego wyniku, jest mało prawdopodobne, że Rada Polityki Pieniężnej w najbliższym czasie podniesie stopy procentowe.

W III kwartale 2019 roku na wzrost wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych miały wpływ przede wszystkim takie kategorie jak: żywność i napoje bezalkoholowe (które osiągnęły największy wzrost w III kwartale 2019 - dokładnie o 6,7% r/r), zdrowie (tutaj wzrost jest na poziomie 3,7% r/r) oraz edukacja (wzrost na poziomie 3,5% r/r).

Natomiast największy spadek w kategoriach wskaźnika CPI zanotowany został dla odzieży i obuwia (gdzie wyniósł on 1,4% r/r – co oznacza, że jest to największy spadek wśród kategorii), transport (odnotowano tutaj spadek o 0,5% r/r) oraz łączność (w tej kategorii spadek wynosi 0,3% r/r, co oznacza, że jest to najmniejszy spadek dla kategorii wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych).

Pozostałe kategorie wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych osiągnęły następujące wartości - napoje alkoholowe

i wyroby tytoniowe (wzrost o 1,2% r/r), użytkowanie mieszkania i nośniki energii (wzrost o 1,9% r/r), wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego (wzrost o 0,6%) oraz rekreacja i kultura (tutaj odnotowano wzrost na poziomie 2,8% r/r).

Eksperci w dalszym ciągu przewidują wzrost inflacji, głównie ze względu na wzrost cen żywności – w następnym kwartale (to znaczy IV kwartale 2019) znaczenie będą miały zbliżające się święta, które również będą oznaczać wzrost cen żywności oraz innych dóbr ze względu na zwyczaj kupowania prezentów.

Podsumowanie i prognoza

W związku z danymi jakie dotarły do nas z gospodarki, prognozujemy, że ten rok zakończy się wzrostem PKB o 4,2% w 2019 r. Rok 2020 będzie przebiegał pod hasłem spowolnienia, z wzrostem PKB o 3,9%. Czynniki negatywne, mogące zaszkodzić gospodarce, to ciągle niewyjaśniona sytuacja z Brexitem (choć, jeżeli sondáže dla wyborów parlamentarnych się potwierdzą, Brexit powinien odbyć się zgodnie z umową do stycznia 2020 r.), słaba sytuacja gospodarcza na świecie związana ze sporem handlowym między Chinami i USA, czy niepewność co do sytuacji gospodarczej w Unii Europejskiej. Dodatkowo, odczyty dotyczące konsumpcji wykazują, że zastrzyki fiskalne nie wpłynęły na jej pobudzenie (zmniejszyła się o 0,5 pkt. proc.) co dowodzi, że główny silnik napędzający jak dotąd polską gospodarkę, mimo dodatkowego paliwa, traci siłę.

Inwestycje w przyszłym roku również będą słabły. Czynniki które na to będą głównie wpływać to sytuacja światowej gospodarki oraz słabe nastroje przedsiębiorców związane z gospodarką. Dodatkowo, negatywnym czynnikiem będzie osłabienie inwestycji publicznych związane z realizacją projektów związanych z unijną perspektywą finansową 2014-2020.

Bezrobocie rejestrowe w tym roku powinno wynieść 5.3% na koniec okresu. Zapotrzebowanie na pracowników na rynku pracy jest ciągle wysokie, a wciąż brakuje ludzi mogących je zaspokoić. Należy jednak zauważyć, iż na rynku pracy pojawia się mniej ofert niż w roku poprzedzającym, co może oznaczać, że obawy przedsiębiorców przekładają się na ich popyt na pracowników.

Inflacja w przyszłym roku będzie zależeć od kilku czynników. Ciągłe niewiadomą są ceny prądu, gdyż z rządu dochodzą sprzeczne sygnały dotyczące dopłat do energii dla gospodarstw domowych. Jednak, ceny prądu wzrosną dla podmiotów gospodarczych (przynajmniej zgodnie z zapowiedziami). Kolejnym, niepewnym elementem, który może wpłynąć na inflację w przyszłym roku jest to, czy ceny żywności będą dalej zwyżkować w związku z suszą, czy jednak dobre zbiory przełożą się na wolniejszy wzrost inflacji. Czynnikiem stabilnym, jeśli chodzi o inflację, najprawdopodobniej będzie RPP, z której sygnały ciągle sugerują, że stopy procentowe zostaną utrzymane na niskim poziomie.

KONIUNKTURA W SEKTORZE PRZEDSIĘBIORSTW NIEFINANSOWYCH

Artur Zimny

Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny
Uniwersytet Łódzki

Dane dotyczące wyników przedsiębiorstw niefinansowych w 3. kw. 2019 r. potwierdzają, że tempo wzrostu w naszym kraju słabnie. Sprzedaż co prawda nadal rośnie, ale dynamika tego wzrostu nie jest wysoka – w 3. kw. 2019 r. przychody z całokształtu działalności były realnie o 3,1% wyższe niż w analogicznym kwartale rok wcześniej, podczas gdy w ostatnich 3 latach wskaźnik ten był zwykle wyraźnie wyższy (w niektórych kwartałach nawet ponaddwukrotnie). Niekorzystnie prezentuje się też dynamika wyniku finansowego – w 3. kw. 2019 r. była ona ujemna (wynik finansowy, urealniony o inflację, był o 5,8% niższy niż rok wcześniej) i na 7 ostatnich kwartałów 5 przyniosło spadki, a tylko dwa – wzrosty. Odnotowana w tym kwartale rentowność obrotu netto (3,8%) była niższa niż w poprzednim kwartale, i uplasowała się na średnim poziomie, typowym dla kilku ostatnich lat. Wstępny rachunek PKB (po urealnieniu) wykazał w 3. kw. 2019 r. wzrost tego miernika o 4,1% w stosunku do analogicznego kwartału rok wcześniej; tę samą wartość przyrostu wykazano w poprzednim kwartale. Poziom ten wyraźnie odbiega od tempa wzrostu PKB w 2018, w którym przeważały wzrosty ponadpięcioprocentowe. Spowolnienie tempa rozwoju potwierdza też rosnąca od 4 lat liczba bankructw, monitorowana przez firmę Euler Hermes, jak i przez wskaźnik PMI, już od roku utrzymujący się poniżej 50% (wartość niższa od tej granicy oznacza przewidy-

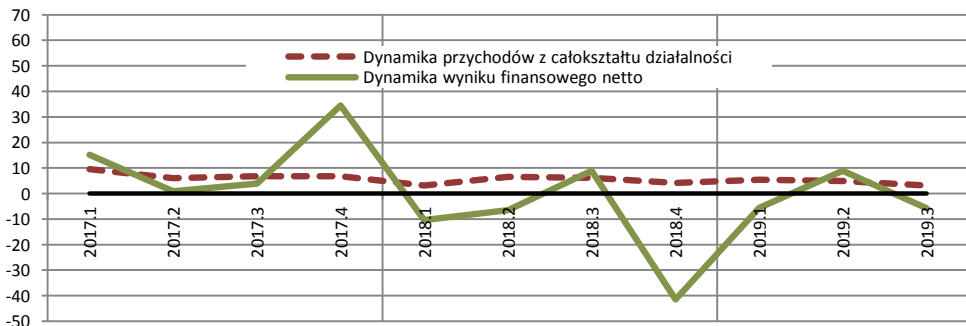
wanie spadku aktywności firm). I choć na rynku pracy sytuacja ciągle jest bardzo dobra (bezrobocie wciąż spada, w październiku 2019 r. osiągnęło rekordowo niski poziom 5,0%), to należy spodziewać się osłabienia popytu na nowych pracowników ze względu na zmiany przepisów podnoszące koszty pracy (program PPK, zwiększanie minimalnej płacy, niepewność dotycząca tzw. 30-krotności).

Minimalnie poprawiły się wskaźniki odzwierciedlające gospodarkę aktywami obrotowymi przedsiębiorstw niefinansowych. Nieznacznie wzrosły płynność I i II stopnia (wartości w 3. kw. 2019 r. wyniosły odpowiednio 35,4% oraz 98,7%), a cykl inkasa należności skrócił się (do 43,4 dnia) i jedynie cykl obrotu zapasami uległ wydłużeniu (do 35,2 dnia). Wskaźniki te pozostają jednak na poziomach wyraźnie gorszych, niż w latach ubiegłych (aż do początku roku 2018).

Na tym tle nadal zaskakująco dobrze przedstawiają się dane charakteryzujące inwestycje – już od 2 lat wykazują one dodatnią i dość wysoką dynamikę. I choć w 2 kw. 2019 r. (świeższych danych na razie nie ma) dynamika ta była nieco niższa, niż w 1. kw., to nadal jest to zadowalający przyrost (nakłady inwestycyjne były o 17,2% wyższe od ich wartości w analogicznym kwartale rok wcześniej). Ze względu na opóźnienie publikowania danych o inwestycjach w stosunku do pozostałych danych o finansach firm trudno jednak przewidzieć, czy wzrostowy trend inwestycji nadal trwa.

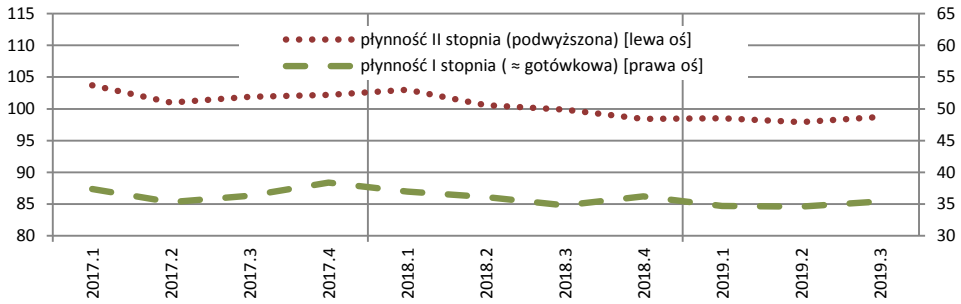
Przemysł przetwórczy wykazał w 3. kw. 2019 ponownie relatywnie niską dynamikę sprzedaży (przyrost o 4,6% w stosunku do analogicznego kwartału rok wcześniej; w poprzednich latach dynamika ta była wyższa) oraz spadek wyniku finansowego (o 7,1%). Rentowność obrotu pozostawała poniżej możliwości tej branży, była też niższa niż w poprzednim kwartale, choć nadal relatywnie wysoka na tle innych branż. Umiarkowanie optymistycznie przedstawia się płynność branży (odnotowano poprawę) oraz wskaźnik dynamiki nakładów inwestycyjnych, wg którego nakłady w 2. kw. 2019 r. były o 12,7% wyższe od ich wartości rok wcześniej i była to dynamika niewiele niższa od wykazanej w kwartale poprzedzającym. Z kolei w budownictwie inwestycje w 2. kw. 2019 r. były aż o 20,4% niższe, niż w analogicznym kwartale rok wcześniej, i pod tym względem branża ta mocno wyróżniła się (negatywnie) w grupie przedsiębiorstw niefinansowych. W zakresie dynamiki przychodów, wyniku finansowego, rentowności oraz płynności branża w 3. kw. wykazała umiarkowaną poprawę. Energetyka również odnotowała wzrost sprzedaży (w stosunku do analogicznego kwartału rok wcześniej), ale dynamika tego wzrostu była zdecydowanie niższa niż w dwóch poprzednich kwartałach. Wynik finansowy branży natomiast był aż o 35,9%

niższy niż przed rokiem, co skutkowało relatywnie niskim wskaźnikiem rentowności dla tej branży (2,4%). Jest to niewątpliwie pokłosie regulacji zamrażających ceny energii, których rozliczenie przypadło w głównej mierze właśnie na ten kwartał, a które jeszcze nie w pełni zostały pokryte rekompensatami obiecanyymi przez państwo (na dodatek przewiduje się, że rekompensaty te nie będą w pełni adekwatne do ponoszonych strat). Dynamika inwestycji branży energetycznej w 2. kw. 2019 r. była niższa niż w kwartale poprzednim, ale nadal dodatnia. Branża handlowa w 2. kw. 2019 r. wykazała umiarkowany, 11%-owy wzrost nakładów inwestycyjnych (w stosunku do analogicznego kwartału rok wcześniej). Dynamika sprzedaży i rentowność obrotu pozostają w tej branży stabilne, a płynność nieznacznie się poprawia, pozostając jednak tradycyjnie na o wiele niższym poziomie niż w przypadku innych branż. W branży transportowej w 3. kw. 2019 r. odnotowano relatywnie duży przyrost sprzedaży (w porównaniu z analogicznym kwartałem rok wcześniej) kontynuując silne wzrosty z ostatnich kwartałów, ale wynik finansowy uległ spadkowi. Spadła też nieco płynność I stopnia, choć płynność II stopnia wzrosła – i oba te wskaźniki pozostają na wysokim poziomie, odróżniając tę branżę od pozostałych.

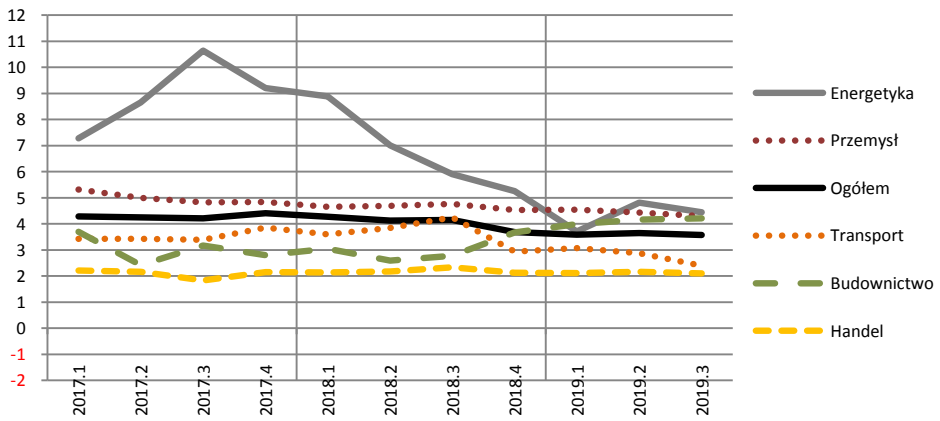

Wykres 1. Dynamika wyników kwartalnych [analogiczny kwartał roku poprzedniego = 100], urealniona o wskaźnik CPI

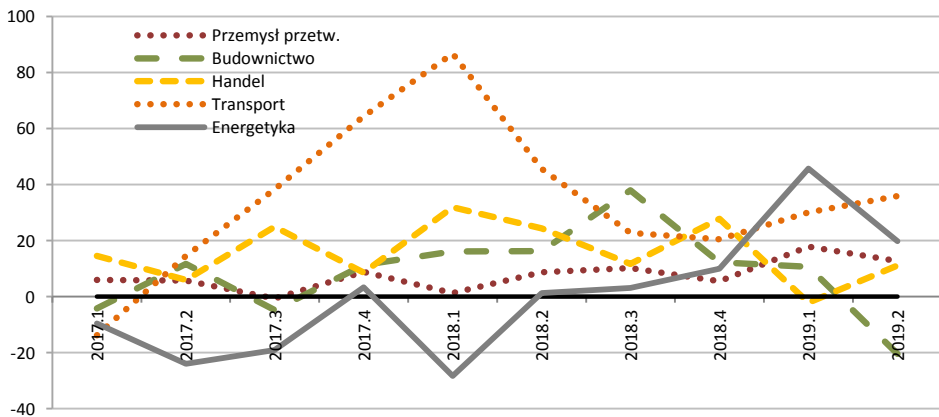
DODATEK KWARTALNY

Wykres 2. Wskaźniki płynności przedsiębiorstw niefinansowych [w %]

Wykres 3. Rentowność obrotu netto za ostatnie 4 kwartały [w %]

Wykres 4. Dynamika nakładów inwestycyjnych [przyrost % w stosunku do analogicznego kwartału roku poprzedniego]

ZMIANY W ŚWIECIE PODATKÓW NA IV KWARTAŁ 2019

Radosław Witzak

Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny
Uniwersytet Łódzki

Wybory parlamentarne, które odbyły się w październiku 2019 r. odcisnęły swoje piętno również w świecie podatków. W systemie podatkowym wprowadzono zmiany, które z jednej strony miały być atrakcyjne dla wyborców, a z drugiej strony mają przyczynić się do uszczelnienia systemu podatkowego, a przez to wpłynąć na zwiększenie dochodów budżetowych celem sfinansowania obietnic wyborczych.

Przykładem zmian, które miały być atrakcyjne dla wyborców są: zwolnienia dla podatników do 26 roku życia oraz nowe stawki podatkowe wskazane w skali podatkowej w podatku dochodowym od osób fizycznych (dalej PIT). W pierwszej kolejności należy wskazać na nowe zwolnienie zawarte w art. 21 pkt 148 PIT. Dotyczy one przychodów otrzymanych przez podatnika do ukończenia 26. roku życia. Zwolnienie jest ograniczone jedynie do przychodów ze stosunku służbowego, stosunku pracy, pracy nakładczej, spółdzielczego stosunku pracy oraz umów zlecenia zaliczanych do działalności wykonywanej osobiście. Czyli tych umów, które są wykonywane zasadniczo na rzecz podmiotów prowadzących działalność gospodarczą. Zwolnienie nie obejmuje przychodów uzyskanych z umów zlecenia zawieranych na rzecz osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej. Również przychody z umów zlecenia do kwoty 200 zł objęte zryczałtowanym opodatkowaniem są wyłączone ze zwolnienia. Zwolnione są przychody w wysokości nieprzekraczającej w roku podatkowym kwoty

85 528 zł. Należy zauważyć, że zwolnieniu podlegają przychody a nie dochody, czyli dla potrzeb ustalenia kwoty zwolnionej z opodatkowania nie uwzględniamy kosztów podatkowych. Koszty zazwyczaj oblicza się dla przychodów, które przekroczyły próg 85 528 zł. Przepisy wprowadzające zwolnienie obowiązują z dniem 1 sierpnia 2019 r. Oznacza to, że dla roku 2019 zwolnienie wynosi 35636,67 zł. Niezależnie od miesiąca w którym osiągnięto przychody. Zatem np. 23. letni student, który pracował na umowę zlecenie w okresie od lutego do maja i zarobił łącznie 11000 zł będzie mógł skorzystać z dobrodziejstwa zwolnienia. Natomiast od 2020 r. będzie zwolniona pełna kwota 85 528 zł. Z punktu widzenia rozliczeń podatkowych istotne stają się data urodzin. Biorąc pod uwagę treść art. 11 PIT zgodnie z którym przychodami są otrzymane lub postawione do dyspozycji podatnika w roku kalendarzowym pieniądze i wartości pieniężne oraz wartości otrzymanych świadczeń w naturze i innych nieodpłatnych świadczeń, należy stwierdzić, że przychody uzyskane przed dniem urodzin będą podlegały zwolnieniu. Nawet gdy przychody te są wypłacane z góry i dotyczą pracy (okresu), która dopiero ma zostać wykonana. Z drugiej strony jeśli otrzymamy przychody dzień po 26. urodzinach w związku z pracą (okresem) wykonaną przed tymi urodzinami, to będą one już podlegały opodatkowaniu. Rozliczając wynagrodzenia z tytułu umów zlecenia należy również pamiętać, o treści art. 29 PIT. Przychody osób objętych ograniczonym obowiązkiem podatkowym (np. obywatele Ukrainy, dorabiający w Polsce, ale mieszkający na Ukrainie) podlegają zryczałtowanej stawce 20% i nie stosuje się do ich przychodów omawianego zwolnienia.

Bardzo ważną zmianą jest wprowadzenie nowej stawki podatkowej w skali podatkowej. Od 2020 r. zamiast obowiązującej do końca 2018 r. 18% stawki stosować będziemy 17% stawkę. Ponieważ zmiana ta obowiązuje od 1. października 2019 roku, to wyjątkowo dla tego roku dochody do poziomu 85 528 zł opodatkowane będą stawką 17,75%. Niezależnie kiedy zostały faktycznie uzyskane. Czyli osoby, które pracowały w pierwszym półroczu 2019 r. i pobierane były od ich dochodów zaliczki z wykorzystaniem wówczas obowiązującej 18% stawki, zyskają na zmianie, bo w rozliczeniu rocznym będą mogły zastosować niższą stawkę 17,75%. Zmiany stawki spowodowały również zmiany w obliczeniach kwoty podatku dla dochodów przekraczających poziom 85 528 zł, jak również obliczenia kwoty zmniejszającej podatek dla celów uwzględnia kwoty wolnej od opodatkowania. Należy podkreślić, że same kwoty wolne od opodatkowania nie zmieniły się (z wyjątkiem omówionego już zwolnienia dla osób do 26. roku życia). Należy zauważyć, że w samym tekście ustawy PIT nie znajdziemy skali podatkowej dla 2019 r. Znajduje się ona w ustawie o zmianie ustawy o podatku dochodo-

wym od osób fizycznych oraz ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz niektórych innych ustaw z dnia 30 sierpnia 2019 r. (Dz.U. z 2019 r. poz. 1835)

Przykładem zmiany, która ma na celu uszczelnienie systemu podatkowego jest wprowadzenie obowiązkowego split payment czyli mechanizmu podzielonej płatności od 1 listopada 2019r. dla niektórych rodzajów dóbr. Dotychczas podzielona płatność miała charakter dobrowolny.

Obowiązek stosowania mechanizmu podzielonej płatności dotyczy towarów i usług wskazanych w załączniku nr 15 do ustawy o VAT np. usług budowlanych, ale też paliw, jeśli kwota na fakturze przekracza wartość 15000 zł brutto. Przy czym brak zastosowania mechanizmu podzielonej płatności i niewywiązywanie się z obowiązków z nim związanych (np. oznaczanie faktur wyrazami „mechanizm podzielonej płatności”) skutkować może nałożeniem sankcji (M. Szymankiewicz, *Nawet o 30 proc. wyższy VAT za niestosowanie podzielonej płatności*, Rzeczpospolita z dnia 18 listopada 2019).